

3727

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Ingeborg Kristiansson är född i Tolånga (på Pantare-
gården strax invid gränsen till Röddinge)

I Röddinge har hon bott i 50 år (på gården Vitabäck)

Pigg gumma, berättar med trovärdig och gråtmild röst,
gärna med tillägget: Ja, ja, talar ättor sagor å ljuger
ättor löjn.

3727

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Trollpåg.

Trollpåg.

En gång när de höstade på Åsums "allvida" och satt och åt kom där en liten påg fram till dem. En av mannarna bredde en smörmåt och gav honom. Pågen satte maten på huvudet och gick sin väg.

Sen när de skulle ta in höet, var ~~han~~ mannen ute och skulle ~~häm~~ hämta köra hem höet. De hade lång väg då att köra, så han hann inte att köra hem samma dag. Han fick ligga där ute över natten. Han gick och la sig i en höstack, där ^{han} kröp in och somnade. Det blev åska på natten och då hörde ~~man~~ mannen hur där var någon, som skrek: "Mannen statt upp, mannen statt opp!" Då steg ~~han~~ mannen opp och gick och lade sig i en annan höstack. Han hade inte väl kommit dit förrän åskan slog ner i den stack, där han legat. De trodde att det var pågen som fått smörmåten, som ville varna honom.

3727

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

Skogsnuvan och kolaren.

Skogsnuvan o.

kolaren.

De brände skogen förr. Här var mycket skog förr . Det var en kolman, som låg och passade elden i skogen. Då kom där en skåusnua fram till ~~den~~ elden för att värma sig. "Vicken varme e varmast?" sa han då till henne. "Hasle", sa hon. Då tog han en hasslekäpp "å slo'na i ännen". "Men han fick väl ente brät å ing å lesa i ^{sin} kolhudda". Skogsmannen kom för att försvara sin kvinga. Mannen begick sig, men kolhögen tog de och strödde ut över hela skogen.

3727

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Skåusnuan

Skåusnuan

Skåusnuan såg ut på ryggen som ett dreftatru. Och bröstet
var så långa påhenne att hon kunde slänga opp dom på "ajslorna"
(axlarna).

3727

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Skåumannen.

Skåumannen

Skåumannen höll till i Floen, där det bodde en hejdenridare, som hetste Fogelberg. Där låg han om nätterna. När pigorna skulle opp om morgnarna och skulle gå till hogären, var han inte gån ännu. När de kom bort till bänken där han låg, sa han "Böj om, böj om!" Var inte "Böj om" gån, så fick de vänta att göra något tills han gått.

3727

Noes hundar.

Det jäbbor och far i loftan. Det är Noes hongas som då är ute. Far (Ingeborgs man) har hört dem sen han blick giftor i Pantaregården.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Noes hundar

3727

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Bäckahästen.

Bäckahästen

Bäckahästen ("bätjahästen") viste sig ibland vid Åsums å.
Det ~~namn~~ var en vit häst. Byns pågar fick syn på honom och satte
sig opp på ryggen på honom. Till slut var där en "hal snes"
på ryggen på honom. Hästen blev så lång att där blev plats till
alla. "Kors, ^{Jesus namn} så långt häst", sa då den ene av pågarna. Då stod de
strax allihopa på ~~marken~~ "gåled" (marken). När de nämnde Jesu
namn, stod de på "gåled". Hade de inte nämnt det hade han gått
ut i bäcken och sänkt dem. (Min far har berättat detta)

Röding, Fär, sk.

3727

Ernst Foster 1932

Angelborg Kristiansson
f. 1856 i Tälånga

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

Jöns Karlssons ögapåg.

I stugan, där vi nu sitter bo-dde förr Jöns Karlsson.
(Se foto över huset i beskrivningen över Vitabäck). Förr var
ju detta huset stuelänga till en gård, som Jöns Karlsson hade
En natt låg Jöns Karlsson här i stugan - han hade förresten sin
säng vid västra väggen - det var månasken den natten - så
kom där en liten påg in i stugan. Han ville stä^{ig} och han frå-
gade Jöns Karlsson om han ville ha en ögapåg. Jöns Karlsson
tyckte att pågen var allt för liten för att bli ögapåg hos
honom. Då tyckte pågen att var lång nog, och så växte han och
blev så lång, att Jöns Karlsson blev rädd . Så gick pågen sin
väg.

Jöns Karlsson hade en m~~är~~ m~~är~~r, som skulle föla litet
efter. Han kom inte ut till henne när hon föla, utan när han
kom ut på morgonen, hade hon fölat och fölet låg och var dött.

Skriv endast på denna sida!

Jöns Karls-
sons ögapåg.

3727

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Så då fick han för att han inte hade velat ta emot nisseh.

9

Skriv endast på denna sida!

Skåne
Färs hd
Norrige S. äsman mfl.
Mjst. 1932

Gastabloss.

3727

Mjst. Ernst. Frosten
Ber Jyngdr. Pöströden
Född 1856 i Tölänge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Gastabloss

Det var en sillaman som berättade det. Han hade kommit
körande genom Sjöbo Ora. På hinsidan Anklam brände där något
och där var en hund, som sprang runt elden. Det var väl
gastabloss. Det var sillamannen, som berättade det. Ja, ja,
talar ättor sager å ljugor ättor löjn.

3727

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

Töllkonan vid Vevre.

Tröllkonan
vid Vevre.

Vid Klingevälläbroer (Klingvalls åns bro, antagligen åsyftas bron vid gränsen mellan Vomb och Veberöd, alltså på landsvägen mellan Veberöd och Sjöbe) vid Vevre (Veberöd) var en tröllhäxa. Där var en man som hade haft litta plock me'na. Han blick ente å me tröllkonan. Han måtte infinna sig hos'na. Kvingan hade fått ~~man~~ reda på ditte. och så skicka hon drängen för att han skulle ta reda på hårr mannen gick. Mannen märkte ju ditte och sa' ti drängen: Du får gärna gå me, men ajta di. Du kommer att bli bjuden å eda och du kommer att bli bjuden å ligga. Men ajta di. Släpp kniven ner å sängen, ingan du lägger dis. Så kom di ju ti tröllkonan. Drängen ble fulld ud ti en finot, ^{säng/} där han skulle ligga. Drängen släppte kniven ner i sängen. Då hörde han ad de plomp. Där va vann ongenän. Då såg han att han sto udanom backen

ve ån. Hade han läjt si i sängen, hade han trillad i ån.

Mannen hade gjort opp ett kontrakt me tröllkonan att han skulle va fri, tess han höstaä sin grö. Då sådde han skåu och de to ju tid ingan han konne hösta den gröen.

Så va hon ude en gång, närr de åska. Hon skolle springa ifrå dunnan (åskan) trodde hon. Då sa hon: Nu e dunnan i de tjugonne lann, hadde ja ente hatt di nyglene i min barm, så skulle du ente bled fri så lätt (hon hade vad hos mannen å så skolle hon hummm). Hon va me trillinga. Så blick humm inhjälslan. å dunnan. (*min far har berättat detta*)

(*Sågen om Enahis, som här följats till Klingrallsbron
Uppst. i anu*)

3727

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

Finnarna som kunde trollo.

Finnarna som

kunde trollo.

De höstade på Åsums ängar. Då kom där två finnar till en gård. Kvinnan hade brått om, men då de bad om ~~m~~ mat fick de silloch bröd. Då de ville ha dricka också, sa hon att de fick de få på ett annat ställe, för hon hade inte tid att gå och passa opp dem. Så gick de.

När det var tid att kvinnan skulle komma med mat till folket, men där inte kom någon, skickade mannarna pian hem för att se vad som stod på, eftersom inte kvinnan kom med mat. När inte hon heller kom tillbaka, skickades drängen hem. När han kom hem såg han att pian och kvinnan bara dansade därinne i stuan. Han gick inte in utan skickade bud efter mannen. Mannen förstod att det stod galet till och frågade naboarna, om där varit någon. Jo, där hade vatt två finnar. Då tog han en häst och red fatt dem. Då gick finnar^{-na} och sjöng: Den som ger fingarna sill,

3727

ska ge dricka därtill, å så hossan (hejsan).⁴

Mannen förklara' för dem hur det var , att hans kvinna hade haft så brått om, så att hon inte haft tid att ge dem dricka.

Då sa finnarna, att över dörren var "klint" en lapp, när den föll "te gåled", skulle också de dansande fallte gåled.

Mannen gick hem och stack handen in genom fönstret och drog ner lappen och då slutade kvinnan och pian att dansa.

Då var de nästan rent fördärva^ade.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

3727

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15

Trollskott.

Trollskott.

Per Isaksson i Spjutstorp kunde bota för trollskott.
Jag fick en gång "skåd i brussted". Då gick jag till honom.
Han sa det var trollskåd. Per Isaksson var duktig att bota
folk. Det var 1913 jag var där hos honom. Han "bleste" för det
och så fick jag en salva. Det kostade 50 öre att söka honom.

Skive
För
Rörelse
sept. 1902

Maran.

Mynt. Gust. Frata
3727 Ber. Angel. Hvitman
Född 1856
i Tolinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16
Maran.

Maran kunde gå genom ett ^{a/}nverborrh

På det sättet hade maran gått in på ett ställe. Mannen tog och ^{satte}
en dobb i hålet och så fick hon bli där inne. De ble gifta.

Men så en dag frågte mannen henne, om hon visste hur hon
kommit dit. Då hon sa att det visste hon inte, tog han dobben
av för att visa henne, hur hon kommit dit. Ingan han visste
ordet av var hon försvunnen.

kunde en mara döda någon, blev hon fri. Därför ville maran
kväva folk, för att bli fri.

3727

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

Varulven

Varulven

"Vårullen de va fan säl ^duspitjelerad."

Vårrullen gick under syllastenarna Han kunde inte gå över
skammelen.

Skåne
Fars kl
Röttinge en S. Åsrom enfl.
sept. 1939

Cyrt. av Ernst Thörstén
3727
Ber. Ingemar Thörstén
Född 1856 i Trolänge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18

Offerkast.

Offerkast.

I Vällreds lior var det en man som skulle köra till
Horröd, som välte och slog ihjäl sig, då vagnen kom över
honom. Sen lade de en hög med bränne på det ställe, där han
slog ihjäl sig.

~~Per Thörstén~~

M
Föars Ind
Riddinge, S. Buren om H. Lohman

3727

*Uppf. K. Fränkin
Uppinge*

Pers. Zuydberg Thorsén

Född 1853 - Tolånga

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

Tolånga kyrka.

Tolånga kyrka

Tolånga kyrka skulle ej vara byggd på den backen, där den nu ligger, utan man hade tänkt bygga den längre bort mot Eggelsta. Men då hände det att timret, som man körde dit om dagen, det körde de bort om ^{natten} dagen och lade på det stället, där den nu ligger.

3727

Dymmelsveckan.

Bollemånda,
vide tisdä
askeonsda,
skärtorsda,
långefreda,
sjuätte lördä.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20

Dymmelsveckan

Skam Föreläsning
Riddings för Sällskapet
sept. år 1932

3727

mykt. Guds Föreläsning
Ber. Inget förståelse
Född 1856. i Tålanja

Första torsdan i Tor

Första torsdan i Tor,

då träder tranan på skånsker jor

Andra torsdan i Tor,

då dugar (dukar) hon sitt bor.

Den tridja torsdan i Tor

då läddjer hon si i dagsjused.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

Första torsdar

I Tor.

Rödödinge, Sk

3727

Ingeborg Kristiansson,
f. 1856

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22

Slakt.

Man skulle slakta i när. Där gick fortare ohyra i det,
när de slakta i ny.

Slakt.